

6 Conclusie

In voorgaande hoofdstukken hebt u kunnen lezen wat adoptieouders vinden van de ondersteuning die zij kregen nadat zij hun kind in hun gezin hadden opgenomen, en welke wensen zij hebben. Waar zou het natraject van adoptiezorg zich volgens deze ouders op moeten richten, en hoe zou dit natraject het beste vormgegeven kunnen worden? We hebben de visie en mening gehoord van adoptieouders in Noord-Brabant. Dit hebben we gedaan aan de hand van een vragenlijst en via groeps gesprekken.

Het onderzoek naar ondersteuningswensen van adoptieouders nadat het kind in hun gezin is opgenomen, is geïnitieerd door het Brabants Afstand en Adoptie Platform. Het BAP constateerde dat bij de adoptie van een kind wel een gestandaardiseerd voortraject is waarin zorgvuldig met de belangen van het kind wordt omgegaan, maar dat een gestandaardiseerd hulpaanbod ontbreekt, wanneer het kind in het gezin is opgenomen. Vertegenwoordigers van instellingen in het BAP signaleerden in hun praktijk dat ouders dit natraject misten.

In dit hoofdstuk zetten we de conclusies op rij aan de hand van de onderzoeksvragen. Deze waren: is er behoefte aan ondersteuning onder ouders met een adoptiekind en is deze gekoppeld aan een bepaalde periode; welke ondersteuningsvragen hebben ouders; is er een relatie tussen hulpvraag en ouder- kindkenmerken; welke mogelijkheden zijn er om ouders te ondersteunen? In het volgende hoofdstuk doen wij aanbevelingen voor een evenwichtige ondersteuning aan ouders en kind.

6.1 *Grote behoefte aan een centraal informatiepunt*

Hebben ouders behoefte aan ondersteuning, was de eerste vraag, en het antwoord was ja. 67 procent van de ouders maakt zich zorgen over zijn kind en 49 procent heeft behoefte aan professionele hulp. Van hen heeft 79 procent deze hulp ook ingeschakeld en van degenen die dit niet hebben gedaan, heeft 8 procent achteraf spijt. 93 procent van de ouders vindt dat ouders met een adoptiekind in de eerste jaren dat hun kind bij hen opgroeit, standaard geïnformeerd moeten worden over de ondersteuning

waarvan zij gebruik kunnen maken. 76 procent van de ouders vindt dat zij als opvoeder ook met andere opvoedingszaken te maken hebben dan ouders met een biologisch eigen kind.

Op basis van de uitkomsten van de vragenlijst en op basis van de informatie verkregen uit de groepsgesprekken stellen we vast dat er een grote behoefte is aan ondersteuning en een informatiepunt voor ondersteuning. Ouders willen ergens terecht kunnen met hun vragen. Dit willen zij bij mensen die kennis van zaken hebben, die goede tips kunnen geven, die weten in te schatten bij wie een ouder met zijn vraag het beste terecht kan. Daarvoor is kennis van adoptie en kennis van ontwikkelingsstoornissen nodig.

Ouders die wat afwijzend staan tegenover een vorm van ondersteuning, willen geen bemoeienis van de hulpverlening. Dat heeft met een aantal zaken te maken. Ten eerste met het negatieve beeld dat rond adoptie bestaat. Deze ouders willen dit beeld niet bevestigen, en laten zien dat het ook anders kan. Ondersteuning vragen zou betekenen dat het niet goed gaat. Ten tweede is het voortraject hierop van invloed. De screening van de gezinssituatie – zijn dit de juiste ouders? – draagt eraan bij om na de adoptie geen derden in te schakelen en draagt bij aan het gevoel te moeten bewijzen een goede ouder te zijn. Dit is jammer, omdat door tijdig een deskundige mee te laten kijken jaren van onnodige inspanning en een vervelende sfeer in het gezin door verstoorde relaties voorkomen kunnen worden. Dat bleek uit de groepsgesprekken. In feite willen ouders gezien worden als gewone ouders, met oog voor het bijzondere.

6.2 *Vragen van ouders*

De vragen van ouders zijn gevarieerd: Zitten we op de goede weg? Hoort dit gedrag bij de ontwikkeling van een kind of is het adoptiegerelateerd? Hoe moet ik omgaan met dit gedrag?

Is hier iets anders aan de hand, gaat het hier niet om stoornissen, mogelijk een verstandelijke handicap? Moet dit niet nader gediagnosticeerd worden?

De achterliggende gedachte van ouders is: ik wil het gedrag van mijn kind begrijpen en er goed op reageren.

Andere vragen die spelen zijn: Wanneer vertel ik mijn kind dat hij niet via geboorte maar via adoptie bij ons is gekomen?

Hoe kan ik hem dat het beste vertellen? Wat en hoe vertel ik over de afstand die zijn moeder van hem gedaan heeft? Hoe kan ik omgaan met de reacties van de buitenwereld op mijn adoptiekind, op de grensoverschrijdende vragen en opmerkingen die er gemaakt worden?

Een andere vraag is: Op welke leeftijd van het kind is het goed om met hem terug te gaan naar zijn geboorteland? Ouders willen weten of daar informatie over beschikbaar is.

6.3 *Relatie tussen hulpvraag en ouder- en kindkenmerken*

Het is op basis van dit onderzoek niet mogelijk om uitspraken te doen over mogelijke verbanden tussen de hulpvraag en kind- en ouderkenmerken. Daarvoor is een longitudinaal onderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek zou op onderdelen tien jaar later onder dezelfde ouders uitgevoerd moeten worden om na te gaan of er verschillen zijn in de situatie van ouders die wel hulp hebben ingeschakeld en de situatie van ouders die geen of pas veel later hulp hebben ingeschakeld. De kennis die dit oplevert is een belangrijke input voor een adequaat ondersteuningsaanbod voor ouders en kind.

6.4 *Aanbieder van hulp*

De vraag wie de ondersteuning zou kunnen bieden, hebben ouders vooral beantwoord met omschrijvingen van voorwaarden waaraan de organisatie moet voldoen. Het moet een organisatie zijn die kennis heeft van adoptieproblematiek en hierin gespecialiseerd is en die kennis heeft van specifieke opvoedingsvraagstukken en andere ontwikkelingspatronen. Concreet worden Stichting Adoptievoorzieningen of de organisatievormen die behoren tot Stichting Adoptievoorzieningen, zoals VIA of de WAN, genoemd als organisaties die hiervoor geschikt zijn. Ook het gespecialiseerde particuliere bureau Basic Trust wordt genoemd.

Over de hulp van organisaties met adoptiespecifieke kennis zijn meer ouders tevreden dan over de hulp die door andere organisaties geboden wordt.

7 Aanbevelingen

Op basis van ons onderzoeksmateriaal doen we een aantal aanbevelingen voor het realiseren van een goed natraject voor ouders. Dat natraject kan tevens de basis zijn voor een efficiënt ondersteuningsnetwerk dat ouders door de jaren heen van dienst kan zijn. Bij de aanbevelingen houden we voor ogen dat ouders actuele informatie en handvatten willen.

We stellen als aanbevelingen voor om:

1. het voortraject te actualiseren;
2. de vergunninghouders te volgen in hun rol als voorlichter en begeleider van ouders;
3. een gestandaardiseerd natraject in te bouwen dat laagdrempelig is, niet problematiserend en waarin aandacht is voor het bijzondere;
4. aandacht te schenken aan het ondersteuningsnetwerk voor ouders en kind door de jaren heen.

Tot slot zien wij een taak weggelegd voor Stichting Adoptievoorzieningen om als gespecialiseerd bureau een spin in het web te zijn van ondersteuningsmogelijkheden. Het BAP heeft de taak om 'de spin' te verbinden met organisaties en instellingen in Noord-Brabant.

7.1 Actualisering van het voortraject

De screening van ouders door een gezinsonderzoek en soms door psychologische testen roept bij ouders een examengevoel op. Het is belangrijk dat ouders weten waarop zij gescreend worden en waarom dit gebeurt op deze aspecten. Dit moet worden uitgelegd.

In het voortraject moet ouders duidelijk gemaakt worden waar zij informatie kunnen vinden als zij een kind in hun gezin hebben opgenomen.

Stichting Adoptievoorzieningen en de vergunninghouders zouden in hun samenwerking expliciet aandacht moeten besteden aan kennisoverdracht en informatie, zodat ouders up-to-date informatie krijgen.

In het voorlichtingsprogramma wordt aandacht besteed aan hechting. De informatie die in het videomateriaal wordt getoond is volgens ouders sterk verouderd en laat alleen een doemscenario zien. Het is belangrijk actuele informatie over hechtingsproblematiek aan het programma toe te voegen en ouders te informeren over hoe zij met die problematiek kunnen omgaan. Het kan misgaan, maar het kan ook goed verlopen.

7.2 *Rol van vergunninghouders volgen*

Het is belangrijk dat ouders zinvolle informatie krijgen over de cultuur van het geboorteland van het kind, bijvoorbeeld over de gebruiken in de omgeving waar het kind is geboren, verzorgd en/of opgegroeid. Maar ouders moeten ook voorbereid zijn op de gebruiken en de werkhouding van verzorgers in het weeshuis. Het is belangrijk om bij de voorbereiding van ouders te spreken in termen van 'mogelijkheden'.

Als ouders in het geboorteland van hun kind zijn, dient de vergunninghouder voor ouders bereikbaar te zijn om hen bij onverwachte situaties te ondersteunen.

Vergunninghouders zijn voor beide zaken verantwoordelijk en mogen hierop worden aangestuurd. De ervaringen van ouders met deze taken van de vergunninghouder zouden gebundeld moeten worden, zodat er ook toezicht mogelijk is.

7.3 *Gestandaardiseerd natraject*

Het is in het belang van het kind dat er in het gezin een goed ontwikkelingsklimaat is en dat ouders daarin ondersteund worden. Ouders zouden voor vragen en informatie een beroep moeten kunnen doen op een organisatie die voor deze taak is toegerust.

Deze zorg, het natraject, moet voor ouders op een centraal, gemakkelijk te vinden punt georganiseerd zijn. Het zou logisch zijn dit in handen van Stichting Adoptievoorzieningen te leggen, omdat ouders door het voortraject met deze organisatie bekend zijn. Bovendien biedt Stichting Adoptievoorzieningen al jaren nazorg aan en heeft zij gespecialiseerde kennis in huis. Ook de laagdrempeligheid van de voorziening is een pre.

7.3.1 Natrajectaanbod

In het natraject moet ouders het aanbod worden gedaan om een cursus te volgen over hechting, symptomen, overeenkomsten met stoornissen, leeftijdgerelateerde problematiek, en over hoe erop te reageren.

Stichting Adoptievoorzieningen zou ouders een cursus kunnen aanbieden over hoe zij kunnen reageren op reacties van de mensen in hun omgeving, en hoe zij hun kind daarin weerbaar kunnen maken.

Verder moeten ouders de mogelijkheid aangeboden krijgen om iemand mee te laten kijken naar hoe het gaat, bijvoorbeeld in een gesprek of met videointeractiebegeleiding. Het gaat niet om het problematiseren of om oordelen, maar om een steuntje in de rug waardoor mogelijke signalen eerder opgemerkt en aangepakt worden en/of ouders gesterkt worden in hoe ze op hun kind reageren.

Wij schatten in dat met dit aanbod ouders makkelijker even iemand raadplegen wanneer zij daar behoefte aan hebben, bijvoorbeeld als hun kind in een nieuwe fase zit en ze twijfelen over bepaald gedrag. Daarnaast verwachten we dat door tijdige ondersteuning problematisch gedrag van het kind verminderd of voorkomen kan worden. Longitudinaal onderzoek zou hier meer zicht op kunnen geven.

7.3.2 Deskundigheidsbevordering en bekendheid

Adoptieouders gaan net als alle andere ouders met hun kind naar de huisarts, het consultatiebureau, de school of welke organisatie dan ook. Maar door de achtergrond van een adoptiekind kan een ander advies nodig zijn dan bij niet-geadopteerde kinderen. Ouders missen deze aandacht voor adoptiegerelateerde aspecten, hoewel ze ook geen stigma willen krijgen.

Het moet haalbaar zijn bij al deze organisaties de deskundigheid op het gebied van adoptie te vergroten. Dat kan bijvoorbeeld door voorlichting te geven over adoptie en door deze organisaties bekend te maken met instellingen die meer informatie kunnen bieden en waarnaar zij ouders kunnen verwijzen. Stichting Adoptievoorzieningen zou voorlichtingscursussen kunnen opzetten en/of geven of zou andere organisaties kunnen stimuleren deze te geven.

7.4 *Ondersteuningsnetwerk*

Een informatiecentrum waar specialistische kennis over adoptie gebundeld is, is voor ouders noodzakelijk. Ouders moeten van het bestaan van het centrum wel op de hoogte worden gebracht, iets waarover ze in het voor- en in het natraject helder moeten worden ingelicht. Stichting Adoptievoorzieningen kan deze taak op zich nemen. Zij kan daar via haar website en bij vergunninghouders bekendheid aan geven.

Voor de uitvoering en delegatie van taken heeft de organisatie een netwerk nodig. In Noord-Brabant kan Stichting Adoptievoorzieningen samenwerken met organisaties als Fiom en het Brabants Afstand en Adoptie Platform (BAP).

7.5 *Taak van BAP in Noord-Brabant*

Voor het BAP is de taak weggelegd om een actief netwerk te ontwikkelen om voorlichting aan hulpverleners en gerichte workshops voor adoptieouders te stimuleren. Als de oprichting van steunpunten voor opvoedingsondersteuning doorgaat, zou het BAP deze daarbij kunnen betrekken.

Ook moet het BAP ervoor zorgen dat de sociale kaart voor adoptieouders actueel blijft en verspreid wordt onder zowel adoptieouders als hulpverleners.

Het BAP is met zijn taak en functie het aanspreekpunt voor Stichting Adoptievoorzieningen in Noord-Brabant.